

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frankova ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1-50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima zlasti naravno že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Za novo stanovsko ideologijo in zavest učiteljskega stanu.

Za politično svobodo, kulturni dvig in poglobitev nacionalne smeri učiteljstva. — Z novim pravcem je na vseh teh temeljih organizacija mnogo pridobila. — Kdor sedaj izstopa iz UJU, škoduje samemu sebi in celokupnemu učiteljskemu stanu.

»Naših neuspehov je največ krija v ideologiji, v kateri živi državno uradništvo. Stanovska ideologija in zavest je skoro pri vseh strokah državnega uradništva nerazvita in jo prevlada strankarska zavest in ideologija. Vprašati se moramo v prvi vrsti, koliko smo storili, da se dvigne in utrdi stanovska ideologija in stanovska zavest?«

Tov. Šestan, občenemu zboru »Zveze drž. nameščenecv za Slove. nijo«, dne 2. jan. 1927.

Nikakor ni bil namen deklaracijskega pokreta odvzeti učiteljem-naprednjakom njihovo prepričanje, kakor ne smatramo po deklaraciji za namen organizacije spreobračati morda klerikalce v liberalce ali liberalce v klerikalce.

Popolnoma napačno je tudi bilo postopanje onih, ki so hoteli s stanovsko organizacijo podemokratiti vse učitelje — radikale, socialiste in — narodne socialce ter učitelje-klerikalce izpreminjati v »naprednjake« ali narobe. To je po grešenol Saj to vendar ni naloga stanovske organizacije in oni, ki so delali tako, so delali v škodo organizacije in stanu.

Saj so s tem sami vzgajali neznačajnost, ker niso pripustili učiteljstvu svobodnega političnega prepričanja in niso ščitili svobode prepričanja.

Deklaracija ravno hoče, da si vsak učitelj ohrani svoje politično prepričanje, da ga ne menja po režimih in ostane vsakdo trden pri svojem prepričanju ter ga ne izpreminja ne iz koristolovstva in ne zaradi sile. Deklaracija hoče zaščititi vsakomur njegovo prepričanje in hoče ščititi vselej vsakega učitelja, ki bi ga katerikoli režim hotel preganjati v službi zaradi njegovega prepričanja. Ona hoče varovati vselej državljanske pravice učiteljstva!

Deklaracija hoče, da ostane učiteljstvo značajno in obdrži tudi svoj politični značaj.

Zato je grdo obrekovanje trditev, da se hoče z deklaracijskim pokretom organizacijo poklerikaliti, da se jo hoče z vstopom članov Slomskove zveze poklerikaliti in da se hoče omajati »napredne« vrste. Ne to, in ne narobe!

Boj gre ravno proti prejšnjemu postopanju, s katerim se je gojila med učiteljskim

teljstvom taka neznačajnost na eni in drugi strani in se je vpraševalo pri službenih zadevah po političnem pripadnosti, mesto po službeni in strokovni sposobnosti.

Deklaracija ravno hoče, da si obdrže svoje prepričanje vsi učitelji-demokrati, radikali, klerikalci, socialisti, in zahteva, da organizacija ščiti prepričanje vsakega učitelja, da bo vsak učitelj našel zaslonbo v njej, če bo preganjan, in si bo na podlagi tega lahko obdržal svoj značaj.

Naloga stanovske organizacije je pa vse druga, kakor spreobračati glede strankarsko političnega prepričanja učiteljstvo

Popolna zaščita državljskih pravic, zaščita političnega prepričanja in zaščita značajnosti, to so tako visoke vrednote deklaracijskega gibanja in tako visoki etični postulati, da morajo zmagati pri treznomislem učiteljstvu in v javnosti.

To je stanovska ideologija, to je stanovska zavest, ki mora prodrati med učiteljstvo v korist šolstva, naroda in države. Na podlagi stare ideologije je jelo propadati šolstvo, narod in država, ta ideologija je bila kvarna, naravnost škodljiva.

Deklaracija nikogar ne odvrča od političnega delovanja in dela v strankah. Nasprotno, ona hoče ustvariti temelj, da bo lahko vsakdo delal svobodno in brez posledic preganjanja v stranki, kateri pripada, t. j. da ga zaradi tega ne bodo v službi preganjale druge stranke.

Vsi organizirani člani pa morajo v svojih strankah iznašati skupne stanovske zadeve in braniti vse članu stanu, ki se jim dela krivica.

Organizacija hoče ščititi vsakogar, da ne bo preganjan zaradi dela v kaki stranki in mu s tem ravno brani njegove državljanske pravice, ki mu jih čisto nasilno kratijo politične stranke.

Skupno bomo torej vsak pri svoji stranki branili stanovske interese in s tem dvignili svoj stan, da ga bo morala upoštevati vsa javnost.

To je ona velika pridobitev, ki si jo je izvojevalo učiteljstvo v poslednjem času.

nasproti, to je potom samodelavnosti, samoustvarjanja, samopridobitve do duševnega pridobivanja.

Ni najti v zgodovini primera, da bi katera doba v zgodovini prinesla toliko prevrata v vzgojnem delovanju, kot našnji dnevi. Dozdeva se mi, kot da bi se šolskim prostorom odprla okna in vrata na stečaj, da bi kolikor mogoče mnogo svetlobe, solnca, zraka, življenja, ki vrvi zunaj, našlo vstop v šolske prostore. Ni več naloga naše šole dečje glavnice napolniti z učenostjo knjig, ampak dati ji sposobnost, kako si pridobiva znanje in s tem o svoj način delovanja po Kerschenshteinerju.

Seveda ne bomo mogli ustvariti take šole čez noč, tudi ne z referati, tudi ne s knjigami, ampak le potom dela po načelih, ki jih nam propagira nova šola bodočnosti, t. j. z našo samodelavnostjo, z našo samopridobitnostjo, z našim iskanjem potov in načinov, stopati počasi korak za korakom, da se približamo cilju šole bodočnosti ter iz Cankarju tako osovražene šole učilnice, ustvarimo šolo solnčnega belega proda, šolo veselja, šolo življenja.

Tu v uvodu moram omeniti, da je moje delo samo slab korak proti cilju delovne šole, da je le prehod v pravo

Svobodni državljani hočemo postati in ustvariti si hočemo tako organizacijo, ki bo sposobna braniti svobodo poideincev in celega stanu na vse strani. Novega življenja, nove in lepše bodočnosti hočemo za učiteljski stan.

In tega nečijo nekateri razumeti. Ne morejo razumeti, da se je z novim pokretom koristilo strankam in učiteljskemu stanu. Odstranilo se je nemoralno podlago, ki je vladala do sedaj, da se je za službene in osebne zadeve zahtevalo od učitelja, da zataji svoje prepričanje oziroma, da se ga je službeno preganjalo zaradi političnega prepričanja, četudi je bil najvrlejši delavec v službi in popolnoma na svojem mestu.

Z novim položajem bo lahko vsakdo neovirano in javno izpovedal svoje prepričanje in delal po svojem prepričanju, ker ga bodo ščitili učitelji pristaši vseh strank, ako bodo njihove stranke kršile pravice stanu; lažje se bo javno udejstvoval, kakor se je dosedaj.

Za enotno fronto vsega državnega uradništva.

Zakaj ni še likvidirano uradniško in s tem tudi delno učiteljsko vprašanje. — Kaj je potrebno za rešitev uradniškega problema. — Naši cilji.

1. Pri nas ni izdelan in utrjen kriterij o državni administraciji, njenem cilju in njenem delokrogu.

2. Nimamo še dobre, kompaktne uradniške organizacije, ki bi bila sposobna izvajati in braniti svoj položaj in svoje lastne interese v celi državi. Uradniki so v večjem še desorganizirani brez prave samostojne ideologije, strankarsko in politično zastrupljeni in prepuščeni sami sebi, da se na vse dopuščene in nedopuščene načine bore za svoje pravice in svojo materialno eksistenco. Torej manjka kolektivne akcije večjega razmaha.

3. Tretji vzrok leži v brezbrzičnosti vseh političnih strank, ki niso hotele in niso smele rešiti tega vprašanja, ker se jim nje ga likvidacija ne bi rentirala.

Zakaj?

Ker se stranke v politični borbi poslužujejo uradniškega aparata. Izgubiti ta aparat pa pomeni, odpovedati se enkrat za vselej tako priložnostnega orodja za politične spekulacije ob priliki volitev, kakor tudi izgubiti oblast nad uradništvom in s tem omejiti vsemoč svojim političnim strankam v izvedbi notranje politike in vseh programnih olajšav, ki so potrebne za varstvo eksistencialnih interesov lastne stranke.

In vprašujem se, ni li že enkrat čas, da smo uradniki izključno organi administracije in interesov države, t. j. nezainteresirani posredovalci izmed običnih in posebnih interesov države in državljanov. S tem ne

Zato je povsem nerazumljivo početje onih, ki hočejo s silo tirati učiteljstvo nazaj v stare razmere.

Stanovska zavest in nova ideologija bo prodrila, ker je zdrava. Zato ima tudi bodočnost. Novi stanovski zavesti in novi stanovski ideologiji se polagajo med učiteljstvom sedaj temelji in s tem zdravi, etični temelji tudi za drugo javno življenje.

Boj se torej vrši med starimi in novimi idejnimi temelji, med starimi in novimi nazori, med starimi in novimi načeli za bodočnost učiteljskega stanu.

Organizacija in učiteljski stan je z novim pokretom zelo mnogo pridobil, ker si hoče postaviti temelje za politično svobodo in hoče v tem pogledu izboljšati javno moralo, kar smo dokazali danes; pridobil je pa tudi zelo mnogo v idejnem pogledu, kar se tiče dviga kulturnega dela in nacionalnega dela učiteljstva, kar hočemo dokazati prihodnjic.

bi dobile zadovoljenja in ugotovitve samo uradniške vrste, temveč tudi zahteve in želje celokupnega naroda.

Za rešitev uradniškega problema je potrebno:

1. Kar najjasnejše precizirati in utrditi cilj državne administracije v smislu narodne koristi in potrebe.

2. Primerno temu odrediti tudi položaj uradnika in njegovo razmerje do države in poideincev in to:

a) smatrati državo kot delodajalko uradnika,

b) smatrati uradnikov položaj kot suvereno gesto zapovedujočega,

c) uvesti enako zakonsko obvezo za obe strani, za državo in za uradništvo.

3. Točno odrediti in določiti pravice uradnika in njegove dohodke po avtomatični lestvici cen življenjskih potrebščin, glede na računajoč pri tem vedno na princip, zaščite minimuma za eksistenco, t. j. uvesti plače v zlati valuti.

4. Za slučaj nesposobnosti, zadobljene v službi in izven nje, kakor tudi za slučaj starosti zagotoviti uradnikom stalno do smrti in dovoljno rento za življenje.

5. Odstraniti politični vpliv ob podelitvi novih službenih mest ter uvesti razpis kot najboljši način za rekrutacijo novih uradnikov.

6. Tesna združitev in organizacija vsega državnega uradništva. P. J.

LISTEK.

ZMAGO BREGANT:

Šola bodočnosti in pot k njej.

»Dali so me v šolo, v ono pusto, srčegledno, od vseh strani zadelano, kjer ni ne solnčnega belega peska, ne razbitih loncev, ne kljukastih ponev, ne pipcev brez ročnika in kapeljnove šele. Samo trde človeku nerazumljive besede so tam in velike črke na črno tablo zapisane!« tako je obsodil našo staro šolo veliki naš Cankar.

»Enajste šole,« šole dela, zibel življenja, solnca, cvetočih travnikov, belih cest, temnih gajev, otroškega radovanja si je želel, ki bi sipala svetla bogastva, lepote, ki jih hranijo domače vsakdanjosti radostnim, smehljajočim obrazom.

Taka šola naj bi bila delovna šola (po Layju), ustvarjajoče učenje (po Seifertu), pedagogika dela (po Plecherju), produktivno delo (po Gansbergu), pot k sili (po Scharlmannu), samodelavnost in ustvarjajoče veselje (po Wetekampu), učna in delovna šola (po Wohlrabu), produktivna šola (po Zgeču), šola dožitkov (po Vogtu); vsa ta razna imena vsebuje šola bodočnosti ter gredo istemu cilju

produktivno šolo, kajti ne poderimo vseh mostov prošlosti za seboj, pomnimo, da v naših žilah teče kri stare šole ter da bi on, ki bi razdrl vso preteklost za seboj, bil rušilec, a ne ustvaritelj. Pač pa stopajmo takoj na pota, ki vodi k šoli bodočnosti — in kjer le moremo, uvajajmo prekrasna načela, ki jih propagirajo apostoli nove šole. Da lahko kritično pravilno sami sebe orijentiramo in da se ne izgubimo enostransko ter ne zgrešimo pravega cilja delovne šole, si moramo biti na jasnem z načeli delovne šole.

Sodobno je mogoče razločevati v reformah šolstva tri struje, ki propagirajo delo v šoli.

A. Najstarejša struja zahteva takozvani »rokotvorni pouk za dečke«, ki je uveden tudi po novem učnem načrtu v naše šole ter naj ga danes uvajamo v naše šole. S Prešernom bi vzkliknil: »Kaj pa je tebe treba bilo.« Naši učni načrti kažejo, da imamo opraviti s to strujo propagatorjev ročnega dela v šoli. Smoter »ručnega rada« je priučenje ročnega spretnosti pri dečkih ter je vsled tega oddaljen od drugih predmetov, njegova izvršitev je mogoča samo v posebnih urejenih šolskih delavnicah. Razen priučenia rokodelske spretnosti je z njim

v zvezi le ona vzgoja, ki je zvezana z vsakim delom. Za splošno izobrazbo ne pride torej v poštev. Njegovo obligatorično uvedbo je odbilo nemško učiteljstvo v Kölnu že leta 1900; a mi ga uvajamo šele danes.

Kakšno stališče zavzame naše učiteljstvo, ni znano, ker je bilo postavljeno pred izvršena dejstva uradno predpisanih učnih načrtov. Vidi se pa, da odločujoči faktorji pripadajo tej struji, saj naša tečaja za »ručni rad« govore o tem dovolj. Baš tečaj »ručnega rada« me je odvrnil od njega ter me zapeljal v naročje delovne šole. Propagando »ručnega rada« v naši državi je izvršil ameriški pomladek Rdečega križa, ker hoče tudi tu zaslužiti Amerika Evropo. Ameriški princip dela, kjer je človek le nekaj mrtev stroj, oziroma mrtvo kolesce v stroju življenja, ni za nas, ki hočemo biti čustvene kolesce našega skupnega žitja.

Srbija je uvedla rokotvorni pouk po prizadevanju Adžića, upok. uprav. učiteljske šole v Nišu, ki je v Leipzigu obiskal tečaj za ručni rad leta 1886. ter spisal knjigo »Ručni rad u niškoj školi, suvremeno ped. pitanje«. Ta je bil tudi apostel te ideje ter njene uvedbe v osnovno šolo.

(Dalje prih.)